

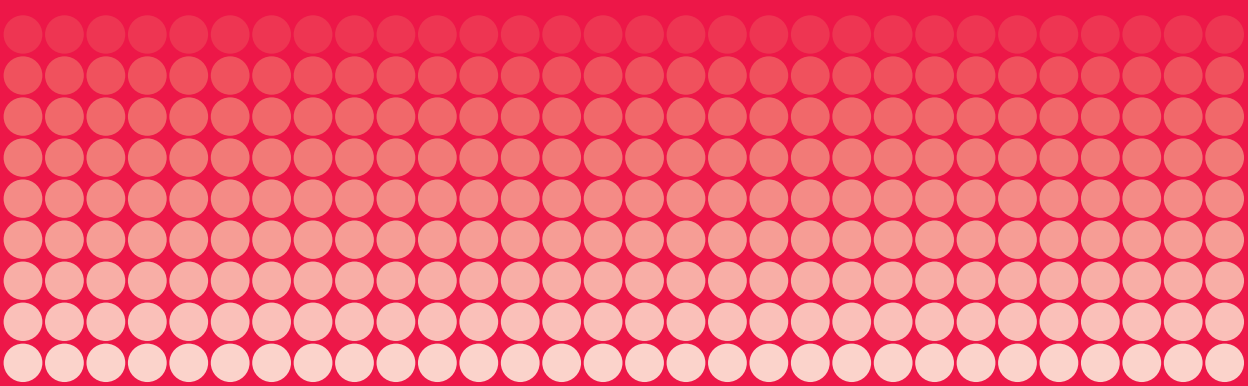
sipri

SIPRI YEARBOOK 2021

Armaments,
Disarmament and
International
Security

Resum en català

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

El SIPRI és un institut internacional independent que es dedica a la recerca sobre conflictes, armaments, control de les armes i desarmament. Fundat el 1966, el SIPRI proporciona dades, anàlisis i recomanacions, basades en fonts públiques, a autoritats, investigadors, mitjans de comunicació i públic interessat.

L'ANUARI DEL SIPRI

El *SIPRI Yearbook 2021* presenta un recull de dades en àmbits com la despesa militar mundial, les transferències internacionals d'armes, la producció d'armes, les forces nuclears, els conflictes armats i les operacions de pau multilaterals, a més de les anàlisis més actuals d'aspectes importants del control d'armes, la pau i la seguretat internacional.

Aquest quadern resumeix el contingut del *SIPRI Yearbook 2021* i aporta exemples de les dades i les anàlisis que conté.

ÍNDEX

1. Introducció: Estabilitat internacional i seguretat humana el 2020	1
Part I. Conflictes armats i gestió dels conflictes, 2020	
2. Conflictes armats i processos i operacions de pau: evolució mundial	2
3. Conflictes armats i processos de pau a Amèrica	4
4. Conflictes armats i processos de pau a Àsia i Oceania	5
5. Conflictes armats i processos de pau a Europa	6
6. Conflictes armats i processos de pau a l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica	8
7. Conflictes armats i processos de pau a l'Àfrica subsahariana	10
Part II. Despesa militar i armaments, 2020	
8. Despesa militar	12
9. Transferències internacionals d'armes i evolució en la producció d'armes	14
10. Forces nuclears al món	16
Part III. No-prolifерació, control d'armes i desarmament, 2020	
11. Desarmament nuclear, control d'armes i no-prolifерació	18
12. Amenaces químiques i biològiques per a la seguretat	20
13. Control d'armes convencionals i regulació de les noves tecnologies armamentistes	22
14. Controls sobre el comerç d'armes i material de doble ús	24
Annexos	26

Mapes, pàg. 6, 9, 10. Crèdit: Hugo Ahlenius, Norpil

www.sipriyearbook.org

© SIPRI 2021
Traducció: Marc Alba Romà (Fundipau) © Fundipau 2021

1. INTRODUCCIÓ: ESTABILITAT INTERNACIONAL I SEGURETAT HUMANA EL 2020

DAN SMITH

Després d'un deteriorament pronunciat de l'estabilitat i la seguretat mundial en l'última dècada, el 2020 el balanç es va mantenir en bona mesura inalterat. En un any dominat per la pandèmia de covid-19, aquesta conclusió pot semblar massa optimista, però es recolza en les dades de la 52a edició de l'anuari del SIPRI.

Les tendències generals mostren un panorama variat: la despesa militar mundial no va deixar d'augmentar, però el volum de transferències d'armes es va mantenir més o menys estable; el control de les armes nuclears va continuar estancat i els EUA es van retirar del Tractat dels cels oberts de 1992, però el Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears va rebre prou suport per entrar en vigor el gener de 2021; els conflictes armats va tornar a augmentar, però el total de víctimes en guerres va disminuir molt; i, encara que la geopolítica no va deixar de ser tòxica, es va mantenir un equilibri entre l'escalada i la contenció a la majoria de punts calents. El canvi climàtic va continuar desbocat —2020 va igualar el registre de l'any més càlid des que el 1850 es van començar a registrar les temperatures—, però a la Cimera sobre l'Ambició Climàtica del desembre de 2020 es van assolir certs avenços, malgrat que els objectius i compromisos anunciats semblen insuficients per complir l'objectiu de limitar l'escalfament global a 2 °C.

La pandèmia de covid-19

A finals de 2020, uns 82 milions de persones havien contret la covid-19 i les morts registrades van ascendir a 1,8 milions, per bé que

aquestes xifres probablement es queden molt curtes. Tot i que la pandèmia va tenir poc impacte directe en l'evolució dels conflictes armats el 2020, sí que va provocar un augment de l'estrès psicològic i de la violència domèstica. També va tenir importants efectes econòmics i polítics: va provocar una reducció del rendiment econòmic a tots els països, tret de vint, va revertir tres dècades de progrés en reducció de la pobresa i va contribuir al deteriorament generalitzat de la qualitat democràtica. Tots aquests efectes tindran alhora possibles conseqüències en matèria de seguretat.

Les eleccions als EUA

El resultat de les eleccions presidencials del 2020 als EUA va posar fi a una Administració que havia qüestionat moltes característiques del sistema internacional, però no hi ha gaires raons per pensar que la política mundial serà menys conflictiva, ja que la rivalitat dels EUA amb la Xina i Rússia probablement continuarà. Mentrestant, segueix havent-hi força suport dins dels EUA a la política i les polítiques de l'Administració anterior, cosa que podria enfosquir les relacions internacionals, ja que altres governs es plantegen fins a quin punt poden confiar en les promeses i els compromisos dels EUA.

Cooperació internacional

Les disputes polítiques que es van encendre al llarg de 2020 sobre la responsabilitat per l'origen de la covid-19 eren símptomes d'un entorn polític internacional esgotat. Malgrat això, moltes institucions de cooperació internacional seguien actives, per bé que requerien més cura i atenció. Potser l'acció més important al començament de 2021 sigui reforçar i revitalitzar les rutines de la cooperació internacional. ●

2. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS I OPERACIONS DE PAU: EVOLUCIÓ MUNDIAL

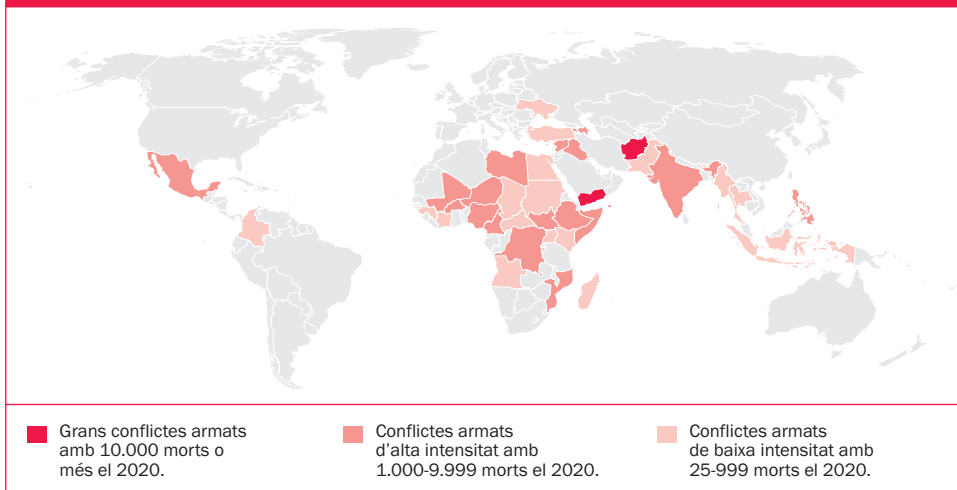
El 2020 hi va haver conflictes armats actius almenys a 39 estats (5 més que el 2019): 2 a Amèrica, 7 a Àsia i Oceania, 3 a Europa, 7 a l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica i 20 a l'Àfrica subsahariana. Com en anys anteriors, la majoria en un sol país (intraestatal), entre forces del govern i un o més grups armats no estatals. Dos conflictes intraestats van ser grans conflictes armats (més de 10.000 morts durant l'any) —Afganistan i Iemen— i 16 van ser d'alta intensitat (1.000-9.999 morts): Mèxic, Síria, Nigèria, República Democràtica del Congo, Etiòpia, Somàlia, Mali, Iraq, Sudan del Sud, Burkina Faso, Moçambic, Camerun, Líbia, Filipines, Índia i Níger. Tan sols es van produir dos conflictes armats entre estats: els xocs fronterers entre l'Índia i el Pakistan, i el conflicte fronterer entre Armènia i l'Azerbaidjan pel control de Nagorno-Karabakh, que es va convertir en un conflicte d'alta intensitat. Dos conflictes armats van

enfrontar forces estatals i grups armats que aspiraven a tenir un Estat (entre Israel i els palestins i entre Turquia i els kurds).

Conseqüències dels conflictes armats

Almenys per segon any consecutiu, el total estimat de víctimes en conflictes va disminuir. El total el 2020 va ser d'unes 120.000, una reducció del 30% des de 2018. El descens el 2020 es va deure en gran mesura a reduccions a Àsia i Oceania, i a l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica. Dues regions van capgirar aquesta tendència: Europa, a causa del conflicte armat entre Armènia i l'Azerbaidjan, i l'Àfrica subsahariana (vegeu Estimacions de víctimes en conflictes a l'Àfrica subsahariana). Si bé les víctimes en conflictes han disminuït en els darrers anys, sembla haver augmentat la gravetat d'altres repercussions negatives dels conflictes armats (de vegades en combinació amb altres factors): desplaçaments de població, inseguretat alimentària, necessitats humanitàries i violacions del dret internacional humanitari.

CONFLICTES ARMATS EL 2020

Nota: les fronteres utilitzades en aquest mapa no impliquen que el SIPRI les aprovi o accepti.

ESTIMACIONS DE VÍCTIMES EN CONFLICTES A L'ÀFRICA SUBSAHARIANA

Divuit dels vint conflictes armats a l'Àfrica subsahariana van tenir estimacions més altes en el nombre de víctimes en conflictes el 2020 que el 2019, amb un augment net al voltant del 41%. Va ser la regió amb més víctimes en conflictes el 2020, per davant de l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica.

Els acords de pau i l'impacte de la covid-19

Tot i que molts processos de pau es van estancar o van patir greus retrocessos durant el 2020, a l'Afganistan es van produir importants avenços en les converses de pau. A més, l'alto el foc tant a Líbia com a Síria suggereix que aquests dos conflictes podrien estar avançant cap a una forma de resolució a curt o mitjà termini. La mediació de Rússia va permetre un alto el foc que va posar fi als combats a Nagorno-Karabakh. En canvi, a l'Àfrica subsahariana, el procés de pau al Sudan va ser l'únic que va avançar substancialment el 2020.

L'impacte de la covid-19 en els conflictes armats el 2020 va ser ambivalent: hi va haver descensos temporals de la violència armada, però en general la intensitat de la violència es va mantenir al mateix nivell i en alguns casos va augmentar.

Tendències de les operacions de pau multilaterals

El 2020 hi havia 62 operacions de pau multilaterals actives, una més que l'any anterior. Tres operacions van finalitzar el 2020: la Missió de la Comunitat Econòmica d'Estats d'Àfrica Occidental a Guinea Bissau (ECOMIB); l'Operació Híbrida de la Unió Africana (UA)-ONU a Darfur (UNAMID); i l'Oficina Integrada de l'ONU per a la Consolidació de la Pau a Guinea

Bissau (UNIOGBIS). El 2020 es van iniciar tres operacions: la Missió Militar d'Observació de la UA a la República Centreafricana (MOUACA), la Missió d'Assessorament de la Unió Europea a la República Centreafricana (EUAM RCA) i la Missió de la UA a Líbia.

El 2020 el personal desplegat en operacions de pau multilaterals es va reduir en un 7,7%, fins als 127.124 efectius el 31 de desembre de 2020, gràcies sobretot a les reduccions en grans operacions de pau multilaterals, especialment la Missió de Suport Resolutiu (RSM) a l'Afganistan. L'ONU segueix sent la principal organització sobre el terreny, responsable de més d'un terç de les operacions de pau multilaterals i de gairebé dos terços dels efectius.

El 2020 la Missió de la UA a Somàlia (AMISOM) va continuar sent l'operació de pau multilateral més gran, tot i les noves reduccions de forces. Etiòpia va seguir sent el país que aportava més tropes, seguit d'Uganda i Bangla Desh.

El 2020 la taxa de letalitat anual per morts hostils de personal uniformat en operacions de pau de l'ONU va ser la més baixa de la dècada 2011-20, però la taxa de letalitat per totes les causes va ser més alta que en anys anteriors a causa del gran augment de morts per malaltia, inclosa la covid-19.

La xifra d'operacions que no són "operacions de pau multilaterals" (segons la definició del SIPRI) va seguir augmentant, amb tres nous desplegaments el 2020: un contingent rus de "manteniment de la pau" a Nagorno-Karabakh; l'operació Irini de la Força Naval Mediterrània de la UE; i la força operativa multinacional europea Takuba al Sahel. ●

3. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS DE PAU A AMÈRICA

La pau a Amèrica va presentar un panorama complex i variat durant el 2020, amb un empitjorament dels conflictes a certs països, però amb menys violència en alguns, en part com a conseqüència dels confinaments relacionats amb la pandèmia de covid-19. En d'altres, la violència armada va continuar a un nivell semblant al de 2019. Colòmbia i Mèxic van tenir als seus territoris diversos conflictes armats no internacionals en paral·lel.

La regió va acollir tres operacions de pau multilaterals: la Missió de Verificació de l'ONU a Colòmbia, la Missió de l'Organització d'Estats Americans de Suport al Procés de Pau a Colòmbia i l'Oficina Integrada de l'ONU a Haití.

Colòmbia

L'acord de pau de 2016 entre el Govern de Colòmbia i les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia-Exèrcit del Poble (FARC-EP) va posar fi a un conflicte armat no internacional que havia durat més de cinquanta anys, però el 2020 van seguir sorgint problemes a l'hora d'implantar-lo. Van continuar els conflictes armats no internacionals amb altres grups armats no estatals i organitzacions paramilitars, com l'Exèrcit d'Alliberament Nacional, l'Exèrcit Popular d'Alliberament i les Autodefenses Gaitanistes de Colòmbia. Dissidents de les FARC-EP es van unir a grups armats i va augmentar la violència contra actors de la societat civil.

Mèxic

A Mèxic hi va haver tres conflictes armats no internacionals: entre el Govern mexicà i el Càrtel Jalisco Nova Generació, entre el Govern i el Càrtel de Sinaloa, i entre els dos

càrtels. Els homicidis van disminuir lleugerament el 2020, però es van mantenir en un nivell molt alt, mentre que les iniciatives del Govern per combatre els càrtels es van militaritzar cada vegada més. Una nova Guàrdia Nacional creada el 2019 disposava d'uns 100.000 efectius a finals de 2020 sota el control d'un comandament militar operatiu.

Violència criminal i agitació política

Les taxes d'homicidis a la regió varien molt. El 2020, diversos països americans, com Jamaica, van seguir figurant entre els que tenen les taxes d'homicidis més altes del món, mentre que d'altres, com El Salvador, Guatemala, Hondures i Veneçuela, van experimentar una important reducció.

El 2020 es va produir violència política selectiva contra activistes de drets humans i representants de moviments socials a països com el Brasil, Colòmbia, Hondures i Mèxic. A causa dels confinaments per la covid-19, el 2020 no es van repetir les manifestacions i els disturbis massius, sovint violents, que van tenir lloc al llarg de 2019 a Bolívia, Xile, Colòmbia i l'Equador, moguts per la frustració de la població davant les males condicions econòmiques, les creixents desigualtats i la corrupció política. No obstant això, van esclatar protestes populars en reacció a les crisis polítiques de Bolívia, Xile, Colòmbia, Guatemala, Nicaragua i el Perú. En diversos casos es va denunciar la duresa de la resposta policial per mantenir l'ordre públic. ●

4. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS DE PAU A ÀSIA I OCEANIA

Set països d'Àsia i Oceania van patir conflictes armats actius el 2020, la mateixa xifra que el 2019. Tres al sud asiàtic: Afganistan (gran guerra civil internacionalitzada), Índia (conflictes armats fronterers interestatals i subnacionals d'alta intensitat) i el Pakistan (conflictes armats fronterers interestatals i subnacionals de baixa intensitat). Els altres quatre del sud-est asiàtic — Filipines, Indonèsia, Myanmar i Tàilandia— van ser tots conflictes armats subnacionals de baixa intensitat. El total de víctimes en conflictes a Àsia i Oceania es va reduir gairebé a la meitat el 2020 en comparació amb el 2019.

Tres tendències emergents a la regió seguien preocupant el 2020: a) la creixent rivalitat entre la Xina i els EUA, combinada amb una política exterior xinesa cada vegada més ferma; b) la creixent violència relacionada amb les polítiques identitàries, deguda a la polarització ètnica o religiosa (o ambdues), i c) l'augment dels grups gihadistes transnacionals violents. Alguns dels més organitzats d'aquests grups actuaven al sud-est asiàtic, sobretot a les Filipines, Indonèsia i Malàisia.

El 2020 hi va haver cinc operacions de pau multilaterals actives a Àsia i Oceania, el mateix nombre que el 2019.

Afganistan

La guerra a l'Afganistan va seguir sent el conflicte armat més mortífer del món, amb gairebé 21.000 morts el 2020, la meitat que el 2019. Hi havia motius per a l'optimisme arran de l'acord de pau condicionat entre els talibans i els EUA el febrer de 2020 i l'inici de les converses de pau entre afganesos el

CONFLICTE ARMAT AL CAIXMIR

En el conflicte territorial entre l'Índia i el Pakistan pel Caixmir, la situació el 2020 va tornar en gran mesura a l'estatu quo de nivells relativament baixos de violència armada, que va consistir en intercanvis periòdics d'artilleria i altres enfrontaments entre les forces índies i pakistaneses al llarg de la línia de control, i en atacs de militants i operacions índies de contrainsurgència dins de Jammu i Caixmir. Amb tot, el juny de 2020, per primera vegada en més de cinc dècades, les tensions frontereres entre la Xina i l'Índia a la disputada regió oriental de Ladakh, al Caixmir, van registrar morts. Un enfrontament violent, en què sembla que no es van utilitzar armes de foc, es va saldar amb la mort d'almenys vint soldats indis i un nombre desconegut de soldats xinesos.

setembre de 2020, però a finals d'any les converses havien trontollat, la violència continuava i el futur del procés de pau seguia sent incert.

Myanmar

A Myanmar, el procés de pau va avançar poc durant l'any, en un context de violència persistent, sobretot a l'estat de Rakhine, però la mediació del Japó va permetre un avanç diplomàtic entre l'Exèrcit d'Arakan i els militars de Myanmar el novembre de 2020 que va incloure un alto el foc de facto. Aquest acord va crear un espai vital per al diàleg i va permetre el retorn de milers de desplaçats. Amb tot, a finals de 2020 les perspectives d'un procés de pau més ampli i de la tornada voluntària de gairebé un milió de rohinyes desplaçats per la força el 2017 seguien sent incertes, malgrat l'empitjorament de les condicions humanitàries als camps de refugiats de Bangla Desh. ●

5. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS DE PAU A EUROPA

El 2020 a Europa hi havia dos conflictes armats actius: el conflicte fronterer interestatal entre Armènia i l'Azerbaidjan pel control de Nagorno-Karabakh, que durant l'any va passar a ser un conflicte d'alta intensitat, i l'actual conflicte armat subnacional i internacionalitzat de baixa intensitat a Ucraïna. A la resta d'Europa van persistir les tensions en conflictes en gran mesura inactius però no resoltos a l'espai postsoviètic, els Balcans occidentals i Xipre. També van persistir les tensions entre Rússia i grans parts de la resta d'Europa per qüestions tan diverses com els atacs informàtics, Ucraïna, la resposta a la covid-19 i l'enverinament del líder opositor rus Alexei Navalny. A més, la immigració irregular i el terrorisme —vinculats a greus i complexos problemes de seguretat als països veïns del sud d'Europa i més enllà— van seguir sent importants preocupacions en matèria de seguretat el 2020.

Al llarg de l'any, tres nivells de complexitat es van afegir a les tensions: a) el brot de la pandèmia de covid-19; b) les protestes polítiques a Bielorrússia després d'unes disputades eleccions presidencials l'agost de 2020, i c) l'augment de les tensions a la Mediterrània oriental, amb epicentre a Grècia i Turquia, però també amb altres països implicats. La notícia més esperançadora va ser la mediació dels EUA per arribar a una modesta distensió entre Kosovo i Sèrbia el setembre de 2020.

El 2020 a Europa hi havia 18 operacions de pau multilaterals actives, la mateixa xifra que l'any anterior.

Conflicte armat entre Armènia i l'Azerbaidjan

Les sis setmanes de conflicte armat que van esclatar el 2020 entre Armènia i l'Azerbaidjan van ser el període de lluita més intens des de la guerra de Nagorno-Karabakh de 1988-1994. Es creu que l'Azerbaidjan va planejar i iniciar l'ofensiva, després d'haver acumulat capacitat militar durant diversos

EL TERRITORI EN DISPUTA DE NAGORNO-KARABAKH, JULIOL DE 2020

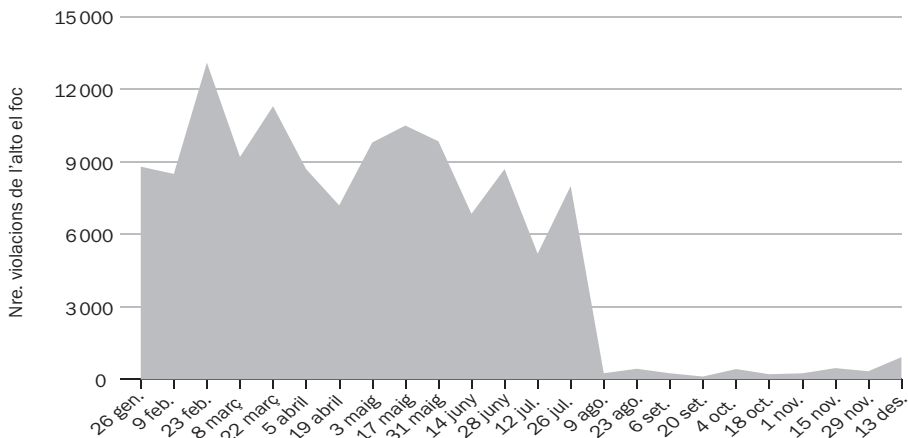

Nota: les fronteres utilitzades en aquest mapa no impliquen que el SIPRI les aprovi o accepti.

VIOLACIONS DE L'ALTO EL FOC A UCRAÏNA, 13 GEN. A 13 DES. 2020

anys. L'Azerbaidjan va comptar amb suport militar i polític de Turquia i va tenir accés a vehicles aeris armats no tripulats adquirits a Israel i Turquia, factors fonamentals per a l'èxit militar de l'Azerbaidjan en la recuperació del control d'un terç de Nagorno-Karabakh i la majoria dels territoris adjacents en el moment en què es van apaivagar els combats. Es calcula que els combats van provocar unes 6.700 víctimes entre militars i civils.

El novembre de 2020 la mediació russa va aconseguir un alto el foc i a finals d'any les forces de pau russes ajudaven les dues parts a mantenir una treva precària. Amb tot, encara queden per aclarir qüestions clau com el futur estatus i la governança de Nagorno-Karabakh, com es podran conciliar reclamacions potencialment antagòniques dels desplaçats interns que tornin a les seves llars, el paper de Turquia en l'aplicació de l'acord i el futur del Procés de Minsk de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa. Ara sembla probable un nou estancament, però en condicions diferents de l'anterior, que va durar trenta anys.

Ucraïna

Ucraïna ha estat el focus del principal conflicte territorial europeu des de 2014. El 2020 tampoc es van poder superar els desacords fonamentals entre les parts sobre la naturalesa del conflicte i la seva participació, ni l'aplicació dels acords existents. Un nou acord d'alto el foc el juliol de 2020 va conduir a nivells molt més baixos de violacions de l'alto el foc en la darrera part de l'any, però els més de vint intents d'alto el foc que s'han produït en els sis anys de conflicte fan difícil de preveure que l'actual segueixi en vigor o durant quant de temps. El 2020 es van produir 109 morts en conflictes (enfrent de les 403 de 2019 i de les 893 de 2018). Segons la situació a Ucraïna a finals de 2020, tot indica que el conflicte passarà a ser probablement un altre dels conflictes persistents sense resoldre d'Europa. ●

6. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS DE PAU A L'ORIENT MITJÀ I EL NORD D'ÀFRICA

El 2020 hi havia set estats amb conflictes armats actius a l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica (la mateixa xifra que el 2017-19): Egipte (conflicte armat subnacional de baixa intensitat), l'Iraq (guerra civil internacionalitzada), Israel (conflicte armat extraestatal de baixa intensitat), Líbia (guerra civil internacionalitzada), Síria (guerra civil internacionalitzada), Turquia (conflicte armat extraestatal i subnacional de baixa intensitat) i el Iemen (gran guerra civil internacionalitzada). Tots els conflictes armats van tenir menys víctimes que el 2019, i el total de víctimes en conflictes a la regió s'ha reduït gairebé un 70% des de 2017. Amb el descens de les víctimes en conflictes a Síria per sota de les 10.000 el 2020, la guerra al Iemen va quedar com l'únic gran conflicte armat de la regió. Molts d'aquests conflictes estaven interconnectats i implicaven potències regionals i internacionals, així com nombrosos actors no estatals.

L'alto el foc a la província siriana d'Idlib el març de 2020 i l'alto el foc a escala nacional acordat a Líbia l'octubre de 2020 semblen indicar que els dos conflictes aviat podrien estar oberts a alguna forma de resolució. Amb tot, al Iemen l'aplicació de l'Acord d'Estocolm de 2018 va seguir encallada.

La pandèmia de covid-19 sembla haver tingut un impacte mínim en els conflictes armats de la regió, tot i que és evident que ha afegit una altra capa de complexitat als reptes humanitaris que ja hi havia. Es van produir protestes antigovernamentals a tota la regió, massives a Algèria, l'Iraq i el Líban, i esporàdiques a Egipte, l'Iran, Israel, Jordània, el Marroc, els territoris palestins i Tunísia. A més, les tensions

EL CONFLICTE ISRAELIANO-PALESTÍ

El nombre de víctimes en el conflicte israeliano-palestí el 2020 va ser el més baix de l'última dècada. Un nou "pla de pau" dels EUA, l'amenaça d'annexió de parts de Cisjordània i una sèrie d'acords de normalització entre Israel i quatre estats (Bahrain, el Marroc, Sudan i Emirats Àrabs Units) van ser els principals esdeveniments de l'any. Els costos econòmics i humanitaris de l'ocupació israeliana per al poble palestí continuen sent greus, i no sembla que hi hagi gaires perspectives que es pugui resoldre el conflicte territorial subjacent entre israelians i palestins.

entre l'Iran i els EUA van amenaçar de nou d'intensificar el conflicte militar interestatal.

El 2020 hi va haver 14 operacions de pau multilaterals a l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica, el mateix nombre que el 2019.

Complexitat i interrelació dels conflictes armats a l'Iraq, Síria i Turquia

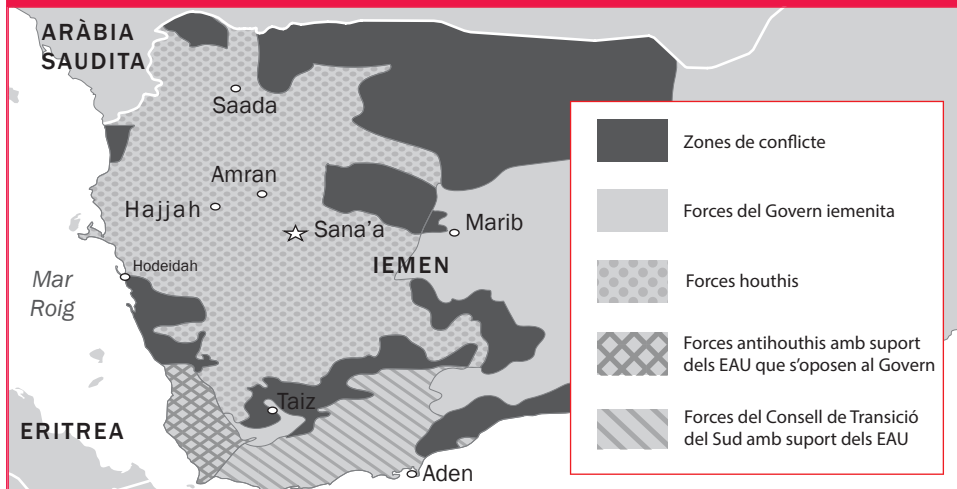
El 2020 el Govern del president Baixar al-Assad va seguir consolidant el seu domini a Síria i l'oposició armada es va concentrar en dues àrees: la província d'Idlib, al nord-oest, i les regions del nord-est parcialment controlades pels kurds. L'alto el foc de març a la província d'Idlib va conduir a una nova reducció de les hostilitats a gran escala.

El 2020 l'Iraq, amb institucions febles i enmig de protestes creixents, va seguir immers en la fragilitat d'un estat de postguerra. L'Iran va mantenir la presència influent a l'Iraq (i a Síria), i les tensions amb els EUA es van estendre a l'Iraq. Turquia va intensificar les seves operacions militars al nord de l'Iraq, i també va continuar el dilatat conflicte armat al sud-est de Turquia.

L'alto el foc a Idlib, amb la mediació russa i turca, va consolidar el paper dels dos

ZONES DE CONTROL I CONFLICTE AL IEMEN, MAIG DE 2020

EAU = Emirats Àrabs Units.

Nota: les fronteres utilitzades en aquest mapa no impliquen que el SIPRI les aprovi o accepti.

països com a principals agents de poder a Síria, mentre que la influència dels EUA va seguir minvant.

El nord d'Àfrica i el conflicte armat a Líbia

Al nord d'Àfrica convergeixen diverses crisis que repercuteixen negativament en l'estabilitat dels estats veïns de la Mediterrània oriental i l'Àfrica subsahariana. La disputa territorial que ja fa quaranta anys que dura sobre la República Àrab Sahrauí Democràtica (Sàhara Occidental) entre el Marroc i el Front Popular d'Alliberament de Sagüia el-Hamra i Río de Oro (Front Polisario) va tornar a esclatar a finals d'any, mentre que a Egipte la insurgència de baix nivell del Sinai va continuar el 2020 sense senyals de finalització ni desenllaç.

L'aprofundiment del paper d'Egipte, Rússia i Turquia en la guerra civil líbia va complicar els esforços de pau i va augmentar el risc d'enfrontament militar directe entre forces turques i egípcies o russes que donen suport a bàndols oposats en el conflicte. L'alto el foc a Líbia avalat per la

comunitat internacional l'octubre de 2020 va oferir nous motius per a l'optimisme.

Iemen

Malgrat els intents de l'ONU per posar fi a la guerra civil al Iemen, el conflicte armat va continuar tot l'any i va agreujar encara més una de les pitjors crisis humanitàries del món. Un grup d'experts de l'ONU va concloure que el patró dels conflictes armats el 2020 es movia per qüestions econòmiques de forma predominant, mentre que a l'octubre l'ONU va advertir que el país estava al caire d'una catàstrofe alimentària. A finals d'any, els houthis seguien dominant el panorama polític, econòmic i militar del Iemen, ja que controlaven un terç del territori i dos terços de la població. Arribar a un acord polític que perduri segueix sent molt difícil, doncs no és gaire probable que els houthis deixin de combatre fins que no controlin del tot Marib, Hodeidah i Taiz. ●

7. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS DE PAU A L'ÀFRICA SUBSAHARIANA

El 2020 hi havia almenys 20 estats (d'un total de 49) amb conflictes armats actius a l'Àfrica subsahariana: Angola, Burkina Faso, Burundi, Camerun, Txad, Costa d'Ivori, Etiòpia, Guinea, Kenya, Madagascar, Mali, Moçambic, Níger, Nigèria, República Centreafricana (RCA), República Democràtica del Congo (RDC), Somàlia, Sudan, Sudan del Sud i Uganda. Deu eren conflictes armats subnacionals de baixa intensitat i deu més eren conflictes armats d'alta intensitat (Nigèria, RDC, Etiòpia, Somàlia, Mali, Sudan del Sud, Burkina Faso, Moçambic, Camerun i Níger). Excepte l'RCA i Somàlia, els altres 18 conflictes armats van tenir una estimació més alta de víctimes en conflictes el 2020 que el 2019. L'augment regional total va ser d'un 41%, fet que fa que la regió sigui la que més víctimes en conflictes té a escala mundial.

Quasi tots els conflictes armats es van internacionalitzar, per la presència d'actors

estats i de les activitats transnacionals de grups islamistes violents, altres grups armats i xarxes delictives. La dinàmica dels conflictes i les tensions ètniques i religioses solien tenir l'origen en una combinació de fragilitat estatal, corrupció, serveis bàsics ineficients, competència pels recursos naturals, desigualtat i un sentiment de marginació. El 2020 els dilemes sobre seguretat a l'Àfrica subsahariana també estaven condicionats per la violència electoral i l'impacte de la pandèmia, així com l'escassetat d'aigua i l'impacte cada vegada més gran del canvi climàtic.

El procés de pau al Sudan va ser l'únic a l'Àfrica subsahariana que va aconseguir avenços substancials el 2020. Durant l'any hi va haver 22 operacions de pau multilaterals actives a l'Àfrica subsahariana, dues més que el 2019.

Àfrica Occidental

La situació de la seguretat es va deteriorar ràpidament el 2020 quan grups religiosos transnacionals armats van estendre el

ÀFRICA OCCIDENTAL, SAHEL CENTRAL I LLAC TXAD

Nota: les fronteres utilitzades en aquest mapa no impliquen que el SIPRI les aprovi o accepti.

domini per la regió. La proliferació de milícies de les comunitats també va exacerbar els conflictes. A Burkina Faso, Mali i Níger els conflictes armats es van agreujar, sobretot a la regió trifronterera de Liptako-Gourma. La nova força operativa europea Takuba, amb França al capdavant, es va sumar a les operacions antiterroristes externes nacionals i multilaterals a les regions del Sahel i el llac Txad, al costat de les operacions de pau multinacionals més tradicionals de l'ONU. Els conflictes armats al Txad i Nigèria també es van agreujar enmig de la creixent inestabilitat a la regió del llac Txad.

Àfrica Central

La violència es va intensificar a l'est de l'RDC quan grups armats externs i congoleesos es van embranchar en múltiples conflictes armats amb el Govern. A això s'hi va sumar un ressorgiment de la violència entre comunitats, en gran part motivada per la competència pels recursos, la corrupció i una governança feble. Els dos conflictes armats no relacionats a diferents parts del Camerun —la insurrecció separatista anglòfona i la insurrecció de Boko Haram— també es van agreujar el 2020.

Àfrica Oriental

L'augment en l'estimació de víctimes en conflictes, de 25.600 el 2019 a gairebé 36.000 el 2020, va ser motivat pel deteriorament de la situació de seguretat a Etiòpia, Moçambic i el Sudan del Sud, així com per la violència a gran escala a Somàlia. Sis dels nou països de l'Àfrica Oriental implicats en conflictes armats el 2020 es troben a la banya d'Àfrica, regió on hi ha alguns dels estats més fràgils del món. El 2020 van prosseguir les disputes interestatals sobre l'assignació i l'accés als recursos que afecten els estats de l'Àfrica Oriental. Un dels

EL CONFLICTE DE TIGRE

El novembre de 2020 va esclatar un nou conflicte armat a la regió de Tigre, al nord d'Etiòpia, entre les forces del Govern federal i el Front d'Alliberament del Poble de Tigre, en què van morir milers de persones i més de 46.000 refugiats es van veure obligats a fugir a l'est del Sudan. La inseguretat també va augmentar a moltes altres zones d'Etiòpia el 2020 a causa dels conflictes armats simultanis i als alts nivells de violència interètnica.

conflictes més importants, el que enfronta Egipte, Etiòpia i el Sudan per l'accés a les aigües del Nil oriental, seguia en punt mort el 2020.

La insurgència islamista a la província de Cabo Delgado, al nord de Moçambic, es va intensificar el 2020. L'augment de la violència contra civils va multiplicar per més de quatre els desplaçats interns al llarg de l'any, fins a més de 500.000. A Somàlia, el grup islamista armat Al-Shabab va seguir sent una gran amenaça, malgrat la presència permanent d'una operació de pau encapçalada per la UA i dels atacs aeris selectius estatunidencs contra el grup.

Al Sudan del Sud, la violència intercomunitària es va disparar el 2020, mentre que les demores en l'aplicació de l'acord de pau de 2018 es van sumar a la incertesa en matèria de seguretat.

Al Sudan, els progressos registrats en el procés de pau sudanès el 2019 es van accelerar durant el 2020, amb nous i importants acords de pau assolits amb els principals grups armats que van culminar amb la signatura de l'acord de pau de Juba entre el Govern sudanès i els representants de diversos grups armats el 3 d'octubre de 2020. ●

8. DESPESA MILITAR

S'estima que el 2020 la despesa militar mundial va ser d'1,981 bilions de dòlars. La despesa total va ser un 2,6% superior a la de 2019 i un 9,3% superior a la de 2011. La càrrega militar mundial —despesa militar en proporció al producte interior brut (PIB) mundial— va augmentar un 0,2% el 2020, fins al 2,4%. Es tracta de l'augment més gran de la càrrega militar des de la crisi financera i econòmica mundial de 2009.

La despesa militar va augmentar almenys a quatre de les cinc regions: 5,1% a Àfrica, 4,0% a Europa, 3,9% a Amèrica i 2,5% a Àsia i Oceania. Per sisè any consecutiu el SIPRI no pot proporcionar una estimació de la despesa total a l'Orient Mitjà.

L'impacte de la covid-19

Si bé l'impacte de la pandèmia en la despesa militar s'aclarirà en els propers anys, ja es poden formular quatre observacions generals sobre el seu impacte el 2020. Primera, diversos països (com ara Angola, Brasil, Corea del Sud, Kuwait, Rússia i Xile) han reduït o desviat la despesa militar per fer front a la pandèmia. Segona, un país —Hongria— va agafar el camí contrari i va augmentar la despesa militar el 2020 com a part d'un paquet d'estímul financer en reacció a la pandèmia. És probable que altres països s'afegeixin als arguments d'augmentar la despesa militar per afavorir la recuperació econòmica. Tercera, la càrrega militar a la majoria dels estats va augmentar el 2020. Quarta, la majoria dels països han utilitzat mitjans militars, especialment personal, per reforçar les seves respostes al brot de covid-19.

Els que més van gastar el 2020

El creixement de la despesa total el 2020 va estar molt influït per les modalitats de des-

DESPESA MILITAR MUNDIAL, 2020

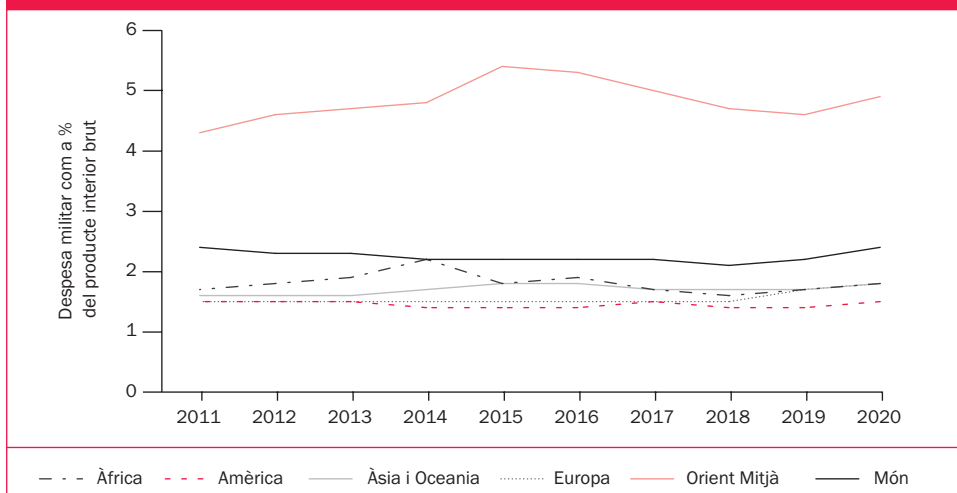
Regió	Despesa (mm\$)	Variació (%)
Àfrica	(43,2)	5,1
Nord d'Àfrica	(24,7)	6,4
Àfrica subsahariana	18,5	3,4
Amèrica	853	3,9
Amèrica Central i Carib	8,6	-0,2
Amèrica del Nord	801	4,3
Amèrica del Sud	43,5	-2,1
Àsia i Oceania	528	2,5
Àsia Central	1,9	-8,4
Est asiàtic	359	2,3
Oceania	30,7	5,6
Sud asiàtic	90,1	1,3
Sud-est asiàtic	45,5	5,2
Europa	378	4,0
Europa Central	33,6	6,0
Europa de l'Est	71,7	3,4
Europa Occidental	273	3,9
Orient Mitjà	..	..
Total mundial	1.981	2,6

( ) = estimació incerta; .. = dada no disponible.
Xifres de despesa en USD corrents (2019).
Totes les variacions del període 2019-20 són en termes reals.

pesa als EUA i la Xina. Els EUA van augmentar la despesa militar per tercer any consecutiu, fins als 778.000 milions de dòlars, un 4,4% més que el 2019 però un 10% menys des del 2011. Les partides pressupostàries que han contribuït a aquest creixement recent són la recerca i el desenvolupament, la millora de l'arsenal nuclear nord-americà i les grans adquisicions d'armes. La despesa militar xinesa s'estima en 252.000 milions de dòlars el 2020, un 1,9% més des del 2019 i un 76% més des del 2011. La despesa xinesa ha augmentat durant 26 anys consecutius, la sèrie més llarga d'increments ininterromputs de qualsevol país segons la base de dades del SIPRI sobre despesa militar. Com que l'economia xinesa

CÀRREGA MILITAR, PER REGIÓ, 2011-20

es va refer amb força rapidesa de les restriccions relacionades amb la pandèmia, és probable que el país sigui dels pocs que pugui finançar un augment continuat de la despesa militar sense que augmenti la seva càrrega militar.

La despesa de l'Índia, de 72.900 milions de dòlars, un 2,1% més el 2020, la situa com el tercer país que més gasta. La despesa militar total de Rússia va ser de 61.700 milions de dòlars, un 2,5% més que el 2019, però un 6,6% inferior al pressupost inicial per al 2020, cosa que reflecteix que la covid-19 té grans conseqüències econòmiques. La diferència en la despesa incloïa un dèficit d'uns 1.000 milions de dòlars, probablement relacionat amb el Programa Estatal d'Armament. El cinquè país que més gasta, el Regne Unit, va augmentar la despesa militar un 2,9% el 2020. Aquesta va ser la segona taxa de creixement anual més alta del Regne Unit en el període 2011-20, una dècada que fins al 2017 es va caracteritzar per les retallades de la despesa militar.

Transparència en la despesa militar

El seguiment de la despesa militar dels països requereix transparència. La majoria proporcionen dades sobre la despesa militar en informes oficials, però de vegades és difícil accedir a la informació i sol variar molt el contingut de les publicacions oficials. Un possible factor que afecta la transparència és la qualitat de les institucions democràtiques. Al sud-est asiàtic, per exemple, els indicadors bàsics de transparència nacional —accessibilitat, disponibilitat, classificació, exhaustivitat, desglossament i la fase del procés pressupostari en què s'informa— mostren que la transparència general dels informes oficials sobre despesa militar en aquesta subregió és força bona. Cinc països (Filipines, Indonèsia, Malàisia, Tailàndia i Timor Oriental) són transparents, tres (Cambodja, Myanmar i Singapur) mostren una transparència parcial i només Brunei, Laos i Vietnam es consideren poc o gens transparents. ●

9. TRANSFERÈNCIES INTERNACIONALS D'ARMES I EVOLUCIÓ EN LA PRODUCCIÓ D'ARMES

El volum de transferències internacionals de grans armes en el quinquenni 2016-20 es va situar gairebé en el mateix nivell que el 2011-15 i es va mantenir en el nivell més alt des del final de la guerra freda. No obstant això, el volum de transferències el 2016-20 encara era un 35% inferior al màxim assolit el 1981-85, en plena guerra freda. En general, la pandèmia de covid-19 i la crisi econòmica resultant no van semblar tenir gaire efecte en els lliuraments d'armes el 2020 o en les noves comandes de grans armes durant l'any.

Proveïdors de grans armes

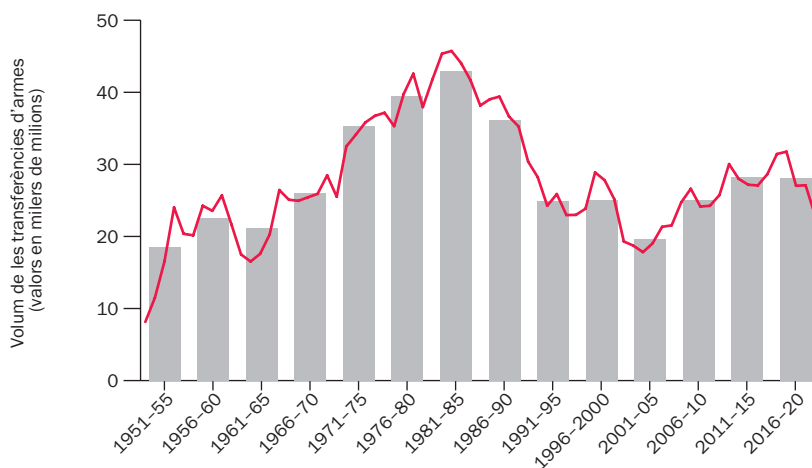
Els cinc proveïdors més grans de 2016-20 — EUA, Rússia, França, Alemanya i Xina— van representar el 76% del volum de les exportacions. Des del 1950, els EUA i Rússia (o la Unió Soviètica abans del 1992) han

estat sistemàticament els proveïdors més grans, amb diferència. El 2016-20 les exportacions d'armes dels EUA van representar el 37% del total mundial i van ser un 15% superiors a les de 2011-15. Gairebé la meitat (47%) d'aquestes exportacions van anar a l'Orient Mitjà el 2016-20. En canvi, les exportacions russes van disminuir un 22% i la seva proporció en el total mundial es va reduir del 26% el 2011-15 al 20% el 2016-20.

Les exportacions d'armes de França (un 44% més) i Alemanya (un 21% més) van créixer entre 2011-15 i 2016-20, mentre que les de la Xina van caure un 7,8%.

Molts dels 65 estats identificats pel SIPRI com a exportadors de grans armes el 2016-20 només en subministren volums petits. Els 25 principals estats proveïdors d'armes van representar el 99% de les exportacions mundials. Els estats d'Amèrica del Nord (Canadà i EUA) i Europa (inclosa Rússia) van representar el 86% de les exportacions d'armes. Els tres proveïdors principals de les altres regions van ser la Xina (5,2% del total de les exportacions

TENDÈNCIA EN LES TRANSFERÈNCIES DE GRANS ARMES, 1950-2020

Nota: el gràfic de barres mostra el volum mitjà de les transferències d'armes durant períodes de cinc anys i el gràfic de línies mostra els totals anuals.

PRINCIPALS EXPORTADORS I IMPORTADORS DE GRANS ARMES, 2016-20

Expor-tador	Proporció mundial (%)	Impor-tador	Proporció mundial (%)
1 EUA	37	1 Aràbia Saudita	11
2 Rússia	20	2 Índia	9,5
3 França	8,2	3 Egipte	5,8
4 Alemanya	5,5	4 Austràlia	5,1
5 Xina	5,2	5 Xina	4,7
6 Regne Unit	3,3	6 Algèria	4,3
7 Espanya	3,2	7 Corea del Sud	4,3
8 Israel	3,0	8 Qatar	3,8
9 Corea del Sud	2,7	9 EAU	3,0
10 Itàlia	2,2	10 Pakistan	2,7

EAU = Emirats Àrabs Units.

d'armes), Israel (3,0%) i Corea del Sud (2,7%).

Importadors de grans armes

El SIPRI va identificar 164 estats com a importadors de grans armes el 2016-20. Els cinc més grans van ser Aràbia Saudita, l'Índia, Egipte, Austràlia i la Xina, en conjunt el 36% del total d'importacions d'armes. La regió que va rebre més volum de subministraments de grans armes el 2016-20 va ser Àsia i Oceania, amb el 42% del total, seguida de l'Orient Mitjà, que en va rebre el 33%. El flux d'armes cap a dues regions va augmentar entre 2011-15 i 2016-20: Orient Mitjà (un 25%) i Europa (un 12%). En canvi, els fluxos cap a les altres tres regions van disminuir: Àfrica (-13%), Amèrica (-43%) i Àsia i Oceania (-8,3%).

El valor financer de les exportacions d'armes dels estats

Encara que les dades del SIPRI sobre transferències d'armes no en representen el valor financer, molts estats publiquen xifres sobre el valor de les seves exportacions. A partir d'aquestes dades, el SIPRI calcula

IMPORTACIONS DE GRANS ARMES, PER REGIÓ

Regió receptora	Proporció mundial (%), 2016-20	Variació (%) del volum d'importacions de 2011-15 a 2016-20
Àfrica	7,3	-13
Amèrica	5,4	-43
Àsia i Oceania	42	-8,3
Europa	12	12
Orient Mitjà	33	25

que el valor total del comerç d'armes el 2019* va ser d'almenys 118.000 milions de dòlars.

Producció d'armes i serveis militars

Les vendes d'armes de les 25 empreses més grans productores d'armes i serveis militars del món van ascendir a 361.000 milions de dòlars el 2019,* un augment del 8,5% respecte a 2018. La classificació del SIPRI de 2019 és la primera que inclou dades d'empreses armamentístiques xineses. Les 25 principals empreses d'armes de 2019 es concentren a Amèrica del Nord (12 empreses) i Europa (8 empreses), però també hi ha 4 empreses xineses i una dels Emirats Àrabs Units. Les cinc primeres empreses tenen la seu als EUA.

Per primera vegada, el SIPRI va traçar un mapa de la presència internacional de la indústria d'armes, a partir de les 15 empreses principals el 2019. El conjunt de dades es compon de 400 entitats estrangeres (sucursals, filials i empreses conjuntes registrades en un país diferent del de la seu de l'empresa matriu). Tenint en compte aquestes entitats estrangeres, l'abast de les 15 principals empreses armamentístiques del món s'estén almenys per 49 països diferents. ●

* Últim any amb dades disponibles.

10. FORCES NUCLEARS AL MÓN

A inicis del 2021, nou estats —EUA, Rússia, Regne Unit, França, Xina, Índia, Pakistan, Israel i Corea del Nord— posseïen aproximadament 13.080 armes nuclears, de les quals 3.825 estaven desplegades amb forces operatives. Unes 2.000 d'aquestes armes es mantenen en estat d'alerta operativa alta.

Arsenals nuclears

En general, les existències d'ogives nuclears continuen disminuint, sobretot gràcies als EUA i Rússia, que han desmantellat les ogives retirades. Les reduccions globals d'ogives operatives semblen haver-se estancat i és possible que el nombre estigui tornant a augmentar. Al mateix temps, tant els EUA com Rússia tenen en marxa extensos i costosos programes per substituir i modernitzar les ogives nuclears i els sistemes vectors aeris i balístics, així com les instal·lacions de producció d'armes nuclears. Per exemple, el 2020 els EUA van completar el desplegament de noves ogives de baix rendiment en els seus submarins nuclears de

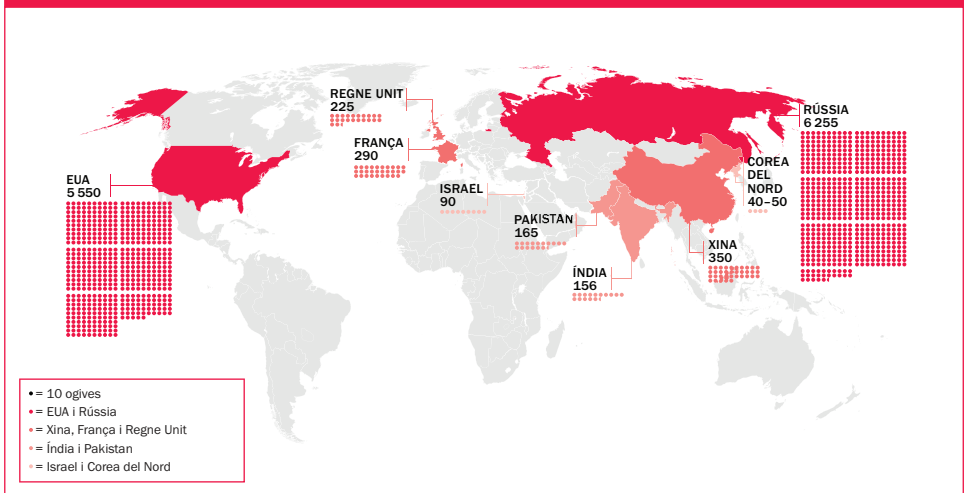
míssils balístics (SSBN) i van avançar en els seus plans per desplegar un nou míssil de creuer nuclear llançat des del mar (SLCM). Rússia va incorporar a la seva flota un quart SSBN de classe Borei i va augmentar el nombre de míssils balístics intercontinentals Yars i Avangard, SLCM Kalibr d'atac terrestre i míssils de curt abast Iskander.

Els altres estats amb armes nuclears tenen arsenals força més reduïts, però tots estan desenvolupant o desplegant nous sistemes d'armes o han anunciat la intenció de fer-ho. La Xina es troba enmig d'una important modernització i expansió del seu arsenal i es creu que l'Índia i el Pakistan també estan augmentant la dimensió dels seus arsenals nuclears. Corea del Nord continua millorant el seu programa nuclear militar com a eix de l'estratègia de seguretat nacional, malgrat que el 2020 no va dur a terme cap assaig d'armes nuclears ni sistemes vectors de míssils balístics de llarg abast.

Nivells baixos de transparència

La disponibilitat d'informació fiable sobre l'estat dels arsenals nuclears i les capacitats

RESERVES MUNDIALS D'ARMES NUCLEARS, GENER 2021

Nota: les fronteres utilitzades en aquest mapa no impliquen que el SIPRI les aprovi o accepti.

RESERVES MUNDIALS DE MATERIALS FÍSSILS, 2020

La matèria primera de les armes nuclears és el material fissil, sigui urani altament enriquit (UAE) o plutoni separat. Els EUA França, el Regne Unit, Rússia i la Xina han produït UAE i plutoni per a ús en armes nuclears, l'Índia i Israel han produït principalment plutoni i el Pakistan ha produït principalment UAE, però està millorant la seva capacitat per produir plutoni. Corea del Nord ha produït plutoni per a ús en armes nuclears, però es creu que també produeix UAE per a armes nuclears. Tots els estats que disposen d'una indústria nuclear civil tenen capacitat per produir materials fissils.

El Grup Internacional sobre Materials Físils recull informació sobre els estocs mundials de materials fissils.

Estocs mundials, 2020

Urani altament enriquit	-1.330 tones
Plutoni separat	
Estocs militars	-220 tones
Estocs civils	-320 tones

dels estats que tenen armes nuclears varia molt. Els EUA havien revelat informació important sobre el seu arsenal i la seva capacitat nuclear, però el 2020 —com el 2019— l'Administració Trump va declinar revelar la dimensió del seu arsenal. El Regne Unit i França també han declarat certa informació. Rússia, tot i compartir informació amb els EUA, es nega a revelar el desglossament detallat del recompte de les seves forces en virtut del Tractat bilateral per a la reducció d'armes estratègiques ofensives (Nou START) del 2010. La Xina exhibeix públicament les seves forces nuclears amb més freqüència que en el passat, però ofereix poca informació sobre xifres o plans de desenvolupament. Els governs indi i pakistanès proporcionen declaracions sobre alguns dels seus assajos

FORCES NUCLEARS AL MÓN, GENER 2021

País	Ogives desplegades	Altres ogives	Total inventari
EUA	1.800	3.750	5.550
Rússia	1.625	4.630	6.255
Regne Unit	120	105	225
França	280	10	290
Xina	–	350	350
Índia	–	156	156
Pakistan	–	165	165
Israel	–	90	90
Corea del Nord	–	[40-50]	[40-50]
Total*	3.825	9.255	13.080

– = zero o valor insignificant; [] = xifra incerta no inclosa en el total.

* Els totals s'arrodoneixen a les 5 ogives més properes.

Notes: “Altres ogives” inclou ogives operatives emmagatzemades i ogives retirades en espera de ser desmantellades.

Les xifres de Rússia i els EUA no corresponen necessàriament a les de les seves declaracions del Tractat per a la reducció d'armes estratègiques ofensives (Nou START) de 2010 a causa de les regles de recompte del tractat.

Totes les estimacions són aproximades. El SIPRI revisa les seves dades sobre forces nuclears mundials cada any a partir de nova informació i actualitzacions d'avaluacions anteriors.

balístics, però no donen informació sobre l'estat ni la dimensió dels seus arsenals. Corea del Nord ha reconegut haver efectuat assajos balístics i d'armes nuclears, però no proporciona informació sobre la dimensió del seu arsenal nuclear. Israel no fa declaracions sobre el seu arsenal nuclear. ●

11. DESARMAMENT NUCLEAR, CONTROL D'ARMES I NO-PROLIFERACIÓ

Entra en vigor el Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears

Encara que, en general, 2020 va ser un any difícil per al control d'armes nuclears i els esforços de no-prolifерació, es va aconseguir una fita crucial en el desplegament de normes internacionals sobre desarmament nuclear: el 24 d'octubre de 2020, Hondures va esdevenir el 50è Estat que ratifica o s'adhereix al Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears de 2017, fet que en va desencadenar l'entrada en vigor al cap de 90 dies. Aquest és el primer tractat que estableix una prohibició completa de les armes nuclears, inclòs el desenvolupament, desplegament, possessió, ús i amenaça d'ús. Aquesta prohibició, però, ha posat de manifest la tensió entre el desarmament nuclear i la dissuasió nuclear: mentre que la societat civil i molts estats sense armes nuclears van acollir amb satisfacció l'entrada en vigor del Tractat, els estats amb armes nuclears (Xina, EUA, França, Regne Unit i Rússia) i els seus aliats van considerar que afeblia l'ordre nuclear existent basat en el Tractat de no-prolifерació de 1968 (TNP).

La pandèmia de covid-19 va provocar l'ajornament de la 10a conferència de revisió del TNP, on s'hauria commemorat el 50è aniversari de l'entrada en vigor del TNP, el 1970, i un quart de segle des que el Tractat es va prorrogar indefinidament, el 1995. Molts van aplaudir l'ajornament, ja que la conferència semblava destinada al fracàs en el context polític de 2020, condicionat principalment per la perllongada fallida en l'avanç del desarmament nuclear.

El control d'armes nuclears entre Rússia i els EUA

En consonància amb més d'una dècada d'estancament diplomàtic en el control bilateral d'armes nuclears entre Rússia i els EUA, amb prou feines es van produir avenços en les negociacions el 2020. A més del deteriorament general de les relacions polítiques i de seguretat entre Rússia i Occident, els avenços actuals en tecnologia militar també han complicat la dinàmica estratègica i contribuït a aquest estancament. Malgrat els esforços per abordar qüestions rellevants en el marc del Diàleg sobre Seguretat Estratègica, a finals de 2020 Rússia i els EUA encara no havien acordat prorrogar el seu últim tractat bilateral de control d'armes nuclears, el Tractat per a la reducció d'armes estratègiques ofensives (Nou START) de 2010, que expirava el 5 de febrer de 2021. El destí del Nou START va quedar en suspens a causa dels diferents enfocaments i objectius de les dues parts: Rússia es va centrar a preservar el Tractat, mentre que els EUA van tractar de convèncer la Xina — sense èxit— que s'hi unís per fer-lo més complet pel que fa a les armes cobertes i les mesures de verificació imposades.

L'Iran i el Pla Integral d'Acció Conjunta

El futur del Pla Integral d'Acció Conjunta de 2015 també seguia sent incert el 2020. Aquest pla és un acord entre l'Iran i els sis estats participants, així com la Unió Europea, pensat per fomentar la confiança internacional sobre la naturalesa exclusivament pacífica del programa nuclear iranià a canvi de l'aixecament de les sancions. L'Iran va seguir com a participant del Pla el 2020, però ja no observava les disposicions clau de l'acord. L'Iran havia començat a traspasar els límits del Pla en les seves activitats nuclears el 2019 en resposta a la política

XIFRES TOTALS D'ARMES OFENSIVES ESTRATÈGIQUES RUSSES I NORD-AMERICANES SEGONS EL NOU START, A 5 FEB. 2011, 1 MARÇ 2020 I 1 SET. 2020

Categoria de dades	Límits dels tractats	Rússia			Estats Units		
		Feb. 2011	Març 2020	Set. 2020	Feb. 2011	Març 2020	Set. 2020
MBI, MBLS i bombarders pesants desplegats	700	521	485	510	882	655	675
Ogives en MBI, MBLS i bombarders pesants desplegats ^a	1.550	1.537	1.326	1.447	1.800	1.373 ^b	1.457
Llançadors desplegats i no desplegats de MBI, MBLS i bombarders pesants	800	865	754	764	1.124	800	800

MBI = míssil balístic intercontinental; MBLS = míssil balístic llançat des d'un submarí.

Nota: el tractat va entrar en vigor el 5 feb. 2011. Els límits del tractat s'havien d'assolir abans del 5 feb. 2018.

^a Cada bombarder pesant es comptabilitza com a portador d'una sola ogiva.

^b La primera publicació de dades agregades dels EUA va declarar 1.373. Les dades posteriors indiquen 1.372.

dels EUA de “màxima pressió”, amb què, després de retirar-se del Pla el 2018, imposava sancions cada cop més dures contra l'Iran. L'Iran va mantenir la postura que tornaria al ple compliment quant els altres participants fessin el mateix. Les perspectives de reactivar aquest malmès acord nuclear el 2021 van millorar amb l'elecció d'un nou president nord-americà a finals de 2020, però l'oportunitat perquè l'Iran i els EUA es posin d'acord sobre els termes per tornar als seus respectius compromisos segueix sent limitada.

Corea del Nord

D'ençà de la descomposició de l'efímera diplomàcia nuclear entre els EUA i la República Popular Democràtica de Corea el 2018-19 es va arribar a un carreró sense sortida, situació que va continuar al llarg de 2020. Al gener, Corea del Nord va anunciar que deixaria d'observar les seves moratòries unilaterals sobre les explosions d'assajos nuclears i vols de prova de míssils balístics de llarg abast que havia declarat el 2018. Tot i que no va dur a terme cap prova

d'aquest tipus durant l'any, va seguir desenvolupant míssils balístics de menor abast.

Controvèrsies sobre el Tractat de prohibició completa dels assajos nuclears

El difícil context polític per al control de les armes nuclears també es va posar de manifest en relació amb el Tractat de prohibició completa dels assajos nuclears (TPCEN) de 1996, el tractat internacional que prohibiria totes les explosions d'assajos nuclears en tots els entorns quan entrés en vigor. El 2020, representants nord-americans haurien discutit l'opció de dur a terme una explosió nuclear “de demostració”, que hauria estat el primer assaig nuclear explosiu dels EUA des de 1992. A finals d'any, ateses les reaccions polítiques adverses, els canvis polítics als EUA després de les eleccions de novembre i diverses dificultats tècniques, la prova semblava improbable. D'altra banda, com en anys anteriors, els EUA van posar en dubte que la Xina i Rússia complissin les seves moratòries unilaterals d'assajos. Tots dos països van negar les afirmacions dels EUA, que no han estat corroborades per les proves disponibles. ●

12. AMENACES QUÍMIQUES I BIOLÒGIQUES PER A LA SEGURETAT

La pandèmia de covid-19

El 2020 la pandèmia va canviar el món d'una manera que molt pocs havien previst. A finals de 2020, s'havien registrat més de 82 milions de casos de covid-19 i més d'1,8 milions de morts, tot i que les xifres reals devien ser molt més altes per l'efecte dels casos no diagnosticats i d'unes dades sobre la covid-19 força deficientes. Les repercussions socioeconòmiques mundials de la pandèmia van assolir nivells sense precedents des de la Segona Guerra Mundial.

Amb el coneixement que es tenia a finals de 2020 sobre la covid-19 i on es va originar, es pensava que era el brot d'una malaltia natural, detectada per primer cop a Wuhan (Xina) l'últim dia de 2019, però se sabia ben poca cosa sobre com, on i quan va començar. La teoria dominant era la del "contagi natural", però una de més marginal sostenia que el virus es podia haver originat en un incident relacionat amb la recerca. Identificar l'origen de la malaltia hauria d'haver estat una qüestió científica rutinària, però va acabar ben polititzada. La Xina en particular va fer grans esforços per controlar el relat sobre els orígens de la pandèmia. El maig de 2020 es va encomanar a l'Organització Mundial de la Salut (OMS) que dugés a terme a la Xina a principis de 2021 una missió internacional per establir l'origen del virus.

La pandèmia i les seves repercussions públiques i socioeconòmiques també van posar de manifest un problema que afronten tots els governs: com predir i preparar-se davant d'amenaques de bioseguretat per als ciutadans i per a la seguretat nacional i internacional. L'espectre de l'amenaça

ÚS D'AGENTS NOVICHOK

El 2020 es van produir nous esdeveniments relacionats amb les substàncies químiques tòxiques del grup d'agents nerviosos novichok. Entre aquestes, l'entrada en vigor dels canvis tècnics en la Llista 1 de substàncies químiques de la CAQ de 1993 i un nou cas de presumpte ús, l'enverinament del líder opositor rus Alexei Navalny. L'Organització per a la Prohibició de les Armes Químiques va confirmar que per enverinar Navalny es va utilitzar un inhibidor de la colinesterasa del grup del novichok, encara que d'un tipus no inclòs a la llista.

biològica és complex i canviant, i inclou brots de malalties naturals, conseqüències imprevistes d'accidents de laboratori, ús intencionat de malalties com a armes i, com es va veure durant la pandèmia, també la guerra de la informació biològica.

Control d'armes biològiques

La pandèmia també va afectar molt el funcionament de les principals activitats de desarmament biològic i no-proliferaçió el 2020. Les reunions d'experts entre períodes de sessions i la reunió dels estats part en el marc de la Convenció sobre armes biològiques i tòxiques de 1972 es van ajornar fins al 2021. Amb tot, durant el 2020 es van produir activitats i avenços notables relacionats amb la CABT, com el 45è aniversari de la seva entrada en vigor, un debat obert del Consell de Seguretat de l'ONU sobre pandèmies i seguretat el juliol de 2020, i un nou i controvertit esborrany de resolució de l'Assemblea General de l'ONU sobre el Mecanisme del Secretari General de l'ONU per investigar el presumpte ús d'armes químiques i biològiques.

Investigació de les denúncies d'ús d'armes químiques

La presentació russa de la resolució del Mecanisme esmentat va ser coherent amb altres iniciatives diverses, com les campanyes de desinformació per afeblir i qüestionar l'autoritat i el treball dels equips de recerca de l'Organització per a la Prohibició de les Armes Químiques (OPAQ) i de l'ONU. Les investigacions sobre armes químiques a Síria que van prosseguir el 2020, així com altres experiències, apunten que les investigacions són cada vegada més conflictives, complexes i importants. També es van evidenciar divisions en les reunions del Consell de Seguretat de l'ONU sobre Síria i les armes químiques el 2020.

Control d'armes químiques i desarmament

La pandèmia va fer ajornar les inspeccions rutinàries, entre d'altres, de la Secretaria Tècnica de l'OPAQ al llarg del 2020. La 25a sessió de la Conferència d'estats part de la Convenció sobre armes químiques (CAQ) de 1993 va seguir endavant en un format adaptat, amb una segona part prevista per al 2021. Les divisions polítiques s'hi van tornar a evidenciar, també en les reunions del Consell Executiu de l'OPAQ, sobretot pel projecte de programa i pressupost i els esforços per fer front a l'amenaça de les substàncies químiques que actuen sobre el sistema nerviós central.

A 30 de novembre de 2020, el 98,3% de les armes químiques declarades de la categoria 1 (les basades en substàncies químiques de la Llista 1 de la CAQ) s'havien destruït sota verificació internacional. Els EUA continuen sent l'únic Estat part que declara posseir armes químiques que encara no s'han destruït, però s'espera que en completi la destrucció dins el termini previst. ●

LA PANDÈMIA DE COVID-19 EL 2020, EPISODIS PRINCIPALS

3 gen.	La Xina notifica a l'OMS més de 40 casos d'una pneumònia vírica de causa desconeguda, identificada per primer cop a Wuhan, Xina, el des. 2019.
9 gen.	La causa del brot de la malaltia a Wuhan s'identifica com un nou coronavirus. La primera mort es notifica al cap de dos dies.
23 gen.	Wuhan entra en quarantena.
30 gen.	L'OMS declara el coronavirus emergència de salut pública d'interès internacional.
11 feb.	L'OMS denomina la nova soca de coronavirus "covid-19".
16 feb.	S'inicia una missió conjunta OMS-Xina per avaluar la gravetat de la nova malaltia.
7-8 març	Els casos confirmats de covid-19 superen els 100.000 a tot el món; Itàlia és el primer país que confina ciutadans.
11 març	L'OMS declara la covid-19 com una pandèmia.
4 abril	Els casos confirmats de covid-19 superen el milió a tot el món.
18-19 maig	S'encarrega a l'OMS que tracti d'establir l'origen del virus.
30 juny	Els casos confirmats de covid-19 superen els 10 milions al món; els morts superen els 500.000.
11 ago.	Rússia anuncia que ha aprovat la primera vacuna de covid-19 del món.
30 set.	Els morts al món per covid-19 superen el milió.
5 nov.	Es publiquen els termes de referència per a l'estudi mundial de l'OMS sobre els orígens de la SARS-CoV-2.
8 nov.	Els casos confirmats de covid-19 superen els 50 milions a tot el món.
31 des.	Els casos confirmats de covid-19 superen els 82 milions a tot el món; el nombre de víctimes mortals es calcula en 1,8 milions.

13. CONTROL D'ARMES CONVENCIONALS I REGULACIÓ DE LES NOVES TECNOLOGIES ARMAMENTISTES

El control que els estats fan de les armes convencionals se sol enquadrar en un dels dos grans enfocaments: limitar o prohibir les armes considerades inhumanes o indiscriminades; o regular i gestionar l'adquisició, producció, transferència i comerç d'armes per tal d'evitar-ne l'acumulació desestabilitzadora, desviament o ús indegut. La primera categoria inclou la Convenció sobre certes armes convencionals (CAC) de 1981, la Convenció sobre mines antipersones de 1997 i la Convenció sobre les bombes de dispersió de 2008. La segona categoria inclou el Tractat sobre el comerç d'armes de 2013.

És possible que alguns tipus d'armes no estiguin coberts per cap tractat. En aquest cas, els estats poden considerar un nou tractat o —com en el cas dels sistemes autònoms d'armes letals— ampliar la cobertura d'un règim existent. En els casos en què aquest enfocament ha fracassat, els estats poden considerar-ne d'altres d'alternatius, menys formals, com en el cas de les armes explosives en zones poblades (AEZP). En casos més complexos, com la regulació del ciberespai o l'activitat a l'espai, l'enfocament més adequat pot ser objecte d'un intens debat.

Com a complement al control de les armes, la seguretat internacional es pot millorar si els estats fomenten la confiança mútua, que pot ser a través de mecanismes multilaterals relativament senzills per compartir informació sobre l'adquisició d'armes o la despesa militar. Amb tot, els instruments actuals s'han de revitalitzar amb urgència, ja que la participació és escassa i

les dades proporcionades tenen una utilitat limitada.

Mines antipersones i bombes de dispersió

Tot i que els nous usos de les mines antipersones per part dels estats són molt infreqüents, l'ús que en fan grups armats no estatals, i especialment d'artefactes explosius improvisats (AEI) activats per les víctimes, és un problema creixent. Aquests grups en van fer servir almenys a sis estats entre mitjans de 2019 i octubre de 2020: Afganistan, Colòmbia, Índia, Líbia, Myanmar i Pakistan. Des de l'entrada en vigor de la Convenció, 31 estats part n'han completat l'eliminació al seu territori, i Xile i el Regne Unit ho han fet el 2020.

L'ús més recent de bombes de dispersió es va produir l'octubre de 2020, durant el conflicte armat a Nagorno-Karabakh entre Armènia i l'Azerbaidjan (que no formen part de la Convenció sobre bombes de dispersió). El 2019-20 es van seguir utilitzant bombes de dispersió a Síria.

Armes explosives en zones poblades

La preocupació internacional per l'ús d'AEZP és cada vegada més gran. En els darrers anys s'ha avançat poc en aquesta qüestió en el marc de la Convenció CAC per la falta de consens i perquè diversos estats obstrueixen els avenços en l'agenda de la Convenció. El 2020 les dificultats d'aquestes negociacions es van veure agreujades per la impossibilitat de reunir-se cara a cara a causa de la pandèmia de covid-19, fet que va repercutir durant l'any en totes les discussions sobre el control d'armes convencionals. La manca de progrés en matèria d'AEZP dins el règim de CAC ha empès diversos estats a explorar un procés separat. Encapçalat per Irlanda, aquest procés pretén elaborar una declaració política per

EL TRACTAT SOBRE CELS OBERTS DE 1992

El maig de 2020, els EUA van anunciar que es retirarien formalment del Tractat sobre cels oberts de 1992 perquè Rússia no s'havia adherit a l'acord. El Tractat establia un règim de vols d'observació aèria no armats sobre els territoris dels 34 estats participants amb caràcter recíproc. S'han efectuat més de 1.500 vols de vigilància des que el Tractat va entrar en vigor el 2002. Malgrat les crides internacionals perquè els EUA reconsiderin la seva retirada, fins i tot dels aliats, aquesta va entrar en vigor el 22 de novembre de 2020. Tot i que la majoria de les parts restants del Tractat semblaven decidides a seguir-lo aplicant, a finals de 2020 el futur a llarg termini del Tractat no semblava gaire clar.

abordar els danys humanitaris derivats de l'ús d'AEZP. El debat es va veure frenat per la pandèmia de covid-19, però s'espera que les noves consultes permetin adoptar una declaració el 2021.

Sistemes autònoms d'armes letals

Els esforços per regular aquests sistemes en el marc de la Convenció CAC van començar el 2014 i des de 2017 han estat liderats per un grup d'experts governamentals (GEG) de composició oberta. El 2020, aquests debats es van centrar molt en la identificació de les principals àrees de convergència per posar-ne al corrent la 6a conferència de revisió de la Convenció CAC, prevista per al 2021. Amb tot, a més de veure's afectats per les restriccions degudes a la pandèmia, els debats van topar amb els persistents desacords fonamentals sobre el resultat i el mandat del GEG, especialment entre les delegacions occidentals, el Moviment de Països No Alineats i Rússia. Això va plantejar seriosos interrogants sobre allò que el GEG pot arribar a aconseguir més enllà dels 11 principis rectoris adoptats el 2019.

Governança del ciberespai

Enmig de les actuals tensions geopolítiques sobre la seguretat de les TIC, el diàleg sobre la seva governança i les normes del ciberespai s'ha desenvolupat en múltiples nivells. Els principals esforços impulsats per estats van continuar el 2020 dins de dos processos paral·lels de l'ONU: un grup de treball obert i un GEG. Amb tot, malgrat els canvis en el panorama digital provocats per la pandèmia de covid-19 que han augmentat la necessitat d'actuar, els diferents interessos dels estats i les preferències normatives han obstaculitzat aquests esforços internacionals per controlar l'ús maliciós de les TIC. Sense consens, sembla poc probable que s'arribi aviat a cap acord jurídicament vinculant.

Avanços en seguretat espacial

Tot i el creixent risc de conflicte a l'espai exterior, els debats internacionals sobre aspectes de seguretat i protecció de les activitats espacials segueixen bloquejats. Entre les qüestions desestabilitzadores sorgides el 2020 figuren les controvertides reunions i operacions de proximitat i els suposats assajos antisatèl·lits de Rússia, així com l'adopció de polítiques espacials unilaterals per part dels EUA. Amb tot, el desembre de 2020 l'Assemblea General de l'ONU va adoptar una nova i prometedora iniciativa proposada pel Regne Unit sobre normes de comportament responsable a l'espai. S'espera que això permeti tornar als enfocaments reguladors multilaterals de la seguretat espacial. ●

14. CONTROLS SOBRE EL COMERÇ D'ARMES I MATERIAL DE DOBLE ÚS

El 2020 van prosseguir els esforços mundials, multilaterals i regionals per reforçar els controls del comerç d'armes convencionals i articles de doble ús relacionats amb armes convencionals, biològiques, químiques i nuclears i els seus sistemes vectors. La composició dels instruments internacionals i multilaterals que intenten acordar i promoure normes per al comerç d'armes i material de doble ús es va mantenir estable, però proliferaven indicis que la força d'aquests instruments cada cop pateix més per l'escassetat de recursos nacionals i les tensions geopolítiques, com es va poder veure en el descens d'informes al Tractat sobre el comerç d'armes (TCA) de 2013; les denúncies de violacions dels embargaments d'armes de l'ONU; i els esforços unilaterals dels EUA per imposar un embargament d'armes de l'ONU a l'Iran més enllà del 2020.

El Tractat sobre el comerç d'armes

La 6a Conferència d'estats part del TCA es va celebrar l'agost de 2020 mitjançant un procediment escrit i sense reunió presencial. A més de l'alteració deguda a la covid-19, van persistir problemes que el TCA ja experimentava, en particular les deficiències en el compliment dels informes obligatoris i la disminució del nombre d'informes públics. Les principals novetats van ser la creació del Fòrum d'Intercanvi d'Informació sobre Desviaments i l'adhesió de la Xina al TCA.

Embargaments multilaterals d'armes

El 2020 hi havia en vigor 13 embargaments de l'ONU, 21 de la Unió Europea (UE) i 1 de la Lliga Àrab. No se'n va imposar cap de nou i va expirar el de l'ONU sobre el subminist-

EMBARGAMENTS MULTILATERALS D'ARMES EN VIGOR, 2020

Nacions Unides (13 embargaments)

- Afganistan (FNG, talibans) • Corea del Nord
- EIIL (Da'esh), al-Qaeda i individus i entitats associats • Iran (parcial) • Iraq (FNG)
- Iemen (FNG) • Líban (FNG) • Líbia (parcial; FNG) • República Centreafricana (parcial; FNG) • República Democràtica de Congo (parcial; FNG) • Somàlia (parcial; FNG)
- Sudan (Darfur) (parcial) • Sudan del Sud

Unió Europea (21 embargaments)

- Aplicacions d'embargaments de l'ONU (10):
- Afganistan (FNG, talibans) • Corea del Nord
  - EIIL (Da'esh), al-Qaeda i individus i entitats associades • Iemen (FNG) • Iraq (FNG)
  - Líban (FNG) • Líbia (parcial; FNG)
  - República Centreafricana (parcial; FNG)
  - República Democràtica de Congo (parcial; FNG) • Somàlia (parcial; FNG)

Embargaments d'armes de la UE amb una cobertura més àmplia que els seus equivalents a l'ONU (3): • Iran • Sudan • Sudan del Sud

- Embargaments sense equivalent a l'ONU (8):
- Bielorrússia • Egipte • Myanmar • Rússia
  - Síria • Veneçuela • Xina • Zimbabwe

Lliga Àrab (1 embargament)

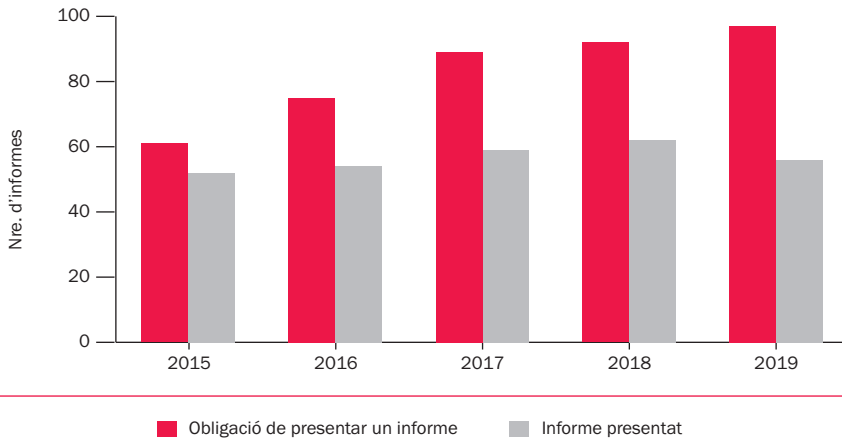
- Síria

EIIL = Estat Islàmic de l'Iraq i el Llevant; FNG = forces no governamentals; parcial = l'embargament permet transferències d'armes al govern de l'estat de destinació sempre que es compleixin certes condicions.

trament de grans armes a l'Iran i l'exportació de qualsevol tipus d'armes des de l'Iran, tot i que altres aspectes de l'embargament van seguir vigents. Dels embargaments de la UE, 10 coincidien en cobertura amb els imposats per l'ONU, 3 eren més amplis pel que fa a la durada, abast geogràfic o tipus d'armes coberts, i 8 no tenien equivalent a l'ONU. L'únic embargament de la Lliga Àrab, a Síria, no tenia equivalent a l'ONU. L'any 2020 va ser molt complicat per als

NOMBRE D'ESTATS PART DEL TRACTAT SOBRE EL COMERÇ D'ARMES QUE PRESENTEN INFORMES ANUALS, 2015-19

embargaments multilaterals d'armes: els EUA van intentar prorrogar unilateralment el de l'ONU a l'Iran més enllà d'octubre de 2020; com en anys anteriors, l'ONU va revelar els nombrosos casos de violacions notificats, sobretot en relació amb l'embargament d'armes de l'ONU a Líbia; i el conflicte armat entre Armènia i l'Azerbaidjan va plantejar dubtes sobre l'aplicació i el compliment de l'embargament d'armes voluntari de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa sobre Nagorno-Karabakh.

Règims de control de les exportacions

Cap dels quatre règims multilaterals de control de les exportacions —Grup Austràlia (armes químiques i biològiques), Règim de Control de la Tecnologia de Míssils, Grup de Subministradors Nuclears i Acord de Wassenaar sobre control de les exportacions d'armes convencionals i articles i tecnologies de doble ús— no va poder celebrar una sessió plenària anual a causa de les restriccions per la pandèmia. Diversos règims van posar en marxa mesures o processos accele-

rats per millorar la capacitat de reacció davant els desafiaments plantejats per la covid-19. Cap dels quatre no ha admès nous estats (o socis) el 2020.

Controls de la UE

Per aplicar els quatre règims de control de les exportacions al seu mercat comú, la UE ha desplegat una base jurídica comuna per al control de l'exportació, la intermediació, el trànsit i el transbord de productes de doble ús, programari i tecnologia, així com, en certa mesura, productes militars. El 2020 la UE va arribar a un acord provisional sobre el text definitiu d'una nova versió del Reglament de la UE sobre productes de doble ús, com a conclusió del procés de revisió i refosa iniciat el 2011. També va millorar el nivell de transparència i accessibilitat de l'informe anual de la UE sobre exportacions d'armes. ●

Acords de control d'armes i desarmament en vigor, 1 de gener de 2021

- 1925 Protocol per a la prohibició de l'ús en la guerra de gasos asfixiants, tòxics o d'altres, i dels mètodes bacteriològics amb finalitats bèl·liques (Protocol de Ginebra del 1925)
- 1948 Convenció sobre la prevenció i la sanció del delictes de genocidi (Convenció sobre el genocidi)
- 1949 Convenció de Ginebra (IV) sobre la protecció dels civils en temps de guerra; i Protocols I i II del 1977 relatius a la protecció de les víctimes de conflictes armats internacionals i no internacionals
- 1959 Tractat Antàrtic
- 1963 Tractat de prohibició d'assaigs nuclears a l'atmosfera, l'espai exterior i el fons marí (Tractat de prohibició parcial d'assaigs nuclears, TPPAN)
- 1967 Tractat sobre els principis que han de regir les activitats dels estats en l'exploració i la utilització de l'espai ultraterrestre, inclosa la lluna i altres cossos celestes (Tractat de l'espai)
- 1967 Tractat de proscripció de les armes nuclears a l'Amèrica Llatina i el Carib (Tractat de Tlatelolco)
- 1968 Tractat de no-proliferaçió d'armes nuclears (Tractat de no-proliferaçió, TNP)
- 1971 Tractat per a la prohibició de l'emplaçament d'armes nuclears i altres armes de destrucció massiva als fons marins i oceànics i al seu subsòl (Tractat sobre els fons marins)
- 1972 Convenció sobre la prohibició del desenvolupament, producció i emmagatzematge d'armes bacteriològiques (biològiques) i tòxiques i sobre la seva destrucció (Convenció sobre armes biològiques i tòxiques, CABT)
- 1974 Tractat sobre la limitació d'assaigs nuclears subterranis (Tractat sobre la limitació d'assaigs nuclears, TLAN)
- 1976 Tractat sobre les explosions nuclears subterranies amb finalitats pacífiques (Tractat sobre explosions nuclears pacífiques, TENP)
- 1977 Convenció sobre la prohibició d'utilitzar tècniques de modificació ambiental amb finalitats militars o hostils (Convenció ENMOD)
- 1980 Convenció sobre la protecció física dels materials i instal·lacions nuclears
- 1981 Convenció sobre prohibicions o restriccions de l'ús de certes armes convencionals que puguin considerar-se excessivament nocives o d'efectes indiscriminats (Convenció CAC, o Convenció sobre "armes inhumanes")
- 1985 Tractat de la zona lliure nuclear del Pacífic sud (Tractat de Rarotonga)
- 1990 Tractat sobre les forces armades convencionals a Europa (Tractat FCE)
- 1992 Tractat dels cels oberts
- 1993 Convenció sobre la prohibició del desenvolupament, producció, emmagatzematge i ús d'armes químiques i sobre la seva destrucció (Convenció sobre armes químiques, CAQ)
- 1995 Tractat de la zona lliure d'armes nuclears del sud-est asiàtic (Tractat de Bangkok)
- 1996 Tractat sobre una zona lliure d'armes nuclears a l'Àfrica (Tractat de Pelindaba)
- 1996 Acord sobre el control subregional d'armament (Acord de Florència)
- 1997 Convenció interamericana contra la fabricació i el tràfic il·lícits d'armes de foc, municions, explosius i altres materials relacionats
- 1997 Convenció sobre la prohibició d'ús, emmagatzematge, fabricació i transferència de mines antipersona i sobre la seva destrucció (Convenció MAP)
- 1999 Convenció interamericana sobre transparència en les adquisicions d'armes convencionals
- 2001 Protocol sobre el control de les armes de foc, les municions i altres materials relacionats a la regió de la Comunitat de

l'Àfrica Meridional per al Desenvolupament (SADC)

- 2004 Protocol de Nairobi per a la prevenció, el control i la reducció de les armes petites i lleugeres a la regió dels Grans Llacs i la banya d'Àfrica
- 2006 Convenció de la CEDEAO sobre armes petites i lleugeres, municions i altres materials relacionats
- 2006 Tractat d'una zona lliure d'armes nuclears a l'Àsia Central (Tractat de Semipalatinsk)
- 2008 Convenció sobre les bombes de dispersió
- 2010 Tractat per a la reducció d'armes estratègiques ofensives (Nou START)
- 2010 Convenció de l'Àfrica Central per al control de les armes petites i lleugeres, les municions i totes les parts i els components que es poden utilitzar per a la seva fabricació, reparació i muntatge (Convenció de Kinshasa)
- 2011 Document de Viena del 2011 sobre mesures per fomentar la confiança i la seguretat
- 2013 Tractat sobre el comerç d'armes (TCA)
- 2017 Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears (va entrar en vigor el 22 de gener de 2021)

Acords que encara no estan en vigor, 1 de gener de 2021

- 1996 Tractat per a la prohibició completa dels assaigs nuclears (TPCAN)
- 1999 Acord sobre l'adaptació del Tractat FCE

Organismes de cooperació en matèria de seguretat

El 2020, Macedònia del Nord es va convertir en membre de l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord; les Comores, de l'Organisme Internacional d'Energia Atòmica, i el Regne Unit va abandonar la Unió Europea (UE). Durant un període de transició fins al 31 de desembre de 2020, el Regne Unit va seguir formant part del mercat únic de la UE, però va deixar de participar en les seves institucions polítiques. ●

CRONOLOGIA 2020, EPISODIS PRINCIPALS

- 3 gen. Un atac aeri dels EUA mata el general Qasem Soleimani, comandant de la força iraniana Al-Quds.
- 29 feb. Els EUA i els talibans signen un acord de pau condicional.
- 23 març El secretari general de l'ONU demana un alto el foc mundial immediat per fer front al repte de la pandèmia de covid-19.
- 23 abr. Dos exalts càrrecs de l'exèrcit siria són jutjats a Alemanya per presumptes crims de guerra.
- 25 maig L'assassinat de George Floyd per part d'un agent de policia a Minneapolis, EUA, desencadena protestes nacionals i internacionals.
- 15 juny Un xoc fronterer entre la Xina i l'Índia provoca les primeres víctimes mortals al llarg de la línia de control real en 45 anys.
- 22 juny S'acorda un alto el foc entre les forces governamentals i els separatistes prorussos a l'est d'Ucraïna.
- 18 ago. Un cop militar a Mali obliga el president Ibrahim Boubacar Keïta a dimitir.
- 12 set. El Govern afganès i els talibans inicien converses de pau intraafganes.
- 3 oct. El govern de transició del Sudan i diversos grups armats de l'oposició sudanesa signen l'acord de pau de Juba.
- 3-7 nov. Joe Biden surt elegit 46è president dels EUA
- 24 des. La Unió Europea i el Regne Unit acorden un ampli acord de lliure comerç.

FUNDIPAU (FUNDACIÓ PER LA PAU)

FundiPau és una ONG nascuda el 1983 que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'erradicació de la violència entre persones i pobles. Duu a terme activitats d'educació, sensibilització, incidència i mobilització social per la pau, el desarmament i la resolució no-violenta dels conflictes.

Des de FundiPau estem convençuts que la traducció al català del resum de l'anuari *SIPRI Yearbook 2021*, un material de referència internacional, proporciona un instrument cabdal per a la divulgació i la sensibilització a favor de la cultura de pau a casa nostra.

Publicacions recents de FundiPau sobre desarmament

Informe: *La política del avestruz ¿Acabarán el Gobierno y los grupos parlamentarios con los secretos que matan? Análisis de las exportaciones españolas de material de defensa y otro material de 2020 - Recomendaciones para acabar con el secretismo, suspender exportaciones preocupantes y mejorar el control del comercio de armas.*

FundiPau et al.

Madrid / Barcelona 2021

Per a més detalls: www.fundipau.org

Edició en català a cura de:

FundiPau
Av. Meridiana, 30-32, esc. A, entl. 2a
08018 Barcelona - Tel. 93 302 51 29
info@fundipau.org -
www.fundipau.org

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

BASES DE DADES DEL SIPRI

- Base de dades sobre despesa militar
- Base de dades sobre la indústria armamentística
- Base de dades sobre transferències d'armes
- Base de dades sobre embargaments d'armes
- Base de dades sobre informes nacionals
- Base de dades sobre operacions de pau multilaterals

Podeu accedir a les bases de dades del SIPRI des del seu lloc web.

INSTRUCCIONS PER FER COMANDES DEL SIPRI YEARBOOK 2021

SIPRI Yearbook 2021: Armaments, Disarmament and International Security

Publicat en paper i en versió electrònica per Oxford University Press

ISBN 978-0-19-284757-7, tapa dura

ISBN 978-0-19-193988-4, versió electrònica

Per a més detalls visiteu www.sipriyearbook.org

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

Signalistgatan 9
SE-169 72 Solna, Sweden
Telephone: +46 8 655 97 00
Email: sipri@sipri.org
Internet: www.sipri.org

SIPRI YEARBOOK 2021

Armaments, Disarmament and International Security

L'anuari del SIPRI és una font autoritzada i independent de dades i anàlisis sobre armaments, desarmament i seguretat internacional. Ofereix una visió general sobre l'evolució de la seguretat internacional, les armes i la tecnologia, la despesa militar, la producció i el comerç d'armes, els conflictes armats i la seva gestió, així com sobre les iniciatives per controlar les armes convencionals, nuclears, químiques i biològiques.

Aquest quadern resumeix la 52a edició de l'anuari del SIPRI, que inclou les novetats de l'any 2020 en:

- *Els conflictes armats i la gestió de conflictes*, amb una visió general dels conflictes armats i els processos de pau a Amèrica, Àsia i Oceania, Europa, l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica, i l'Àfrica subsahariana, amb una atenció especial a les tendències mundials i regionals en les operacions de pau i la crida de l'ONU a un alto el foc mundial per fer front a la pandèmia de covid-19.
- *La despesa militar, les transferències internacionals d'armes i l'evolució en la producció d'armes*.
- *Les forces nuclears al món*, amb una visió general de cadascun dels nou estats que disposen d'armes nuclears i els seus programes de modernització.
- *El control d'armes nuclears*, amb l'evolució del diàleg estratègic entre Rússia i els EUA, l'acord nuclear de l'Iran i els tractats multilaterals de control d'armes nuclears i desarmament, inclosa l'entrada en vigor del Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears.
- *Les amenaces contra la seguretat química i biològica*, l'impacte de la pandèmia de covid-19, la investigació de les denúncies d'ús d'armes químiques a Síria i les novetats en els instruments jurídics internacionals contra la guerra química i biològica.
- *El control d'armes convencionals*, amb una atenció especial als instruments mundials, entre els quals els esforços per regular els sistemes autònoms d'armes letals, el comportament dels estats en el ciberespai i l'espai, i l'evolució del Tractat sobre cels oberts.
- *Els controls sobre el comerç d'armes i material de doble ús*, l'evolució del Tractat sobre el comerç d'armes, els embargaments multilaterals i els règims de control de les exportacions, i els processos de revisió del marc jurídic de la UE per a aquests controls.

L'anuari també ofereix annexos amb la relació d'acords de control d'armes i desarmament, els òrgans de cooperació internacional en matèria de seguretat i els successos clau de 2020.